

Elämää kilpirauhassairaana koiran kanssa

Mari Nieminen

Kilpirauhasen vajaatoimintaa pidetään melko harmittomana sairautena, sillä siihen on olemassa edullinen lääke, joka pitää koiran oireet aisoissa. Kilpirauhassairas, oikein lääkitty koira voi nauttia elämästään ihan kuin ennenkin. Täysin maton alle sairautta ei kuitenkaan kannata lakaista, sillä käytäntö on usein teoriaa monimutkaisempaa.

Koira 1

Jo edesmennyt uros, jolla sairaus todettiin 1990-luvun loppupuolella, kun koira oli suhteellisen nuori, kolmevuotias. ”Koira tärisi lattialla maatessaan. Ihmettelin, onko koirani niin hermostunut ja huonopäinen, että se stressaa jotakin. Jossain vaiheessa tuli mieleen, että lattia on kylmä – voisiko koira palella? Tähän oudon käyttäytymisen ihmettelyyn meni noin kuukausi ennen kuin kylmänarkuuden epäilystä tajusin, että kyse voi olla kilpirauhasesta. Esimerkiksi koiran karva oli ok, ehkä lievästi heikohko. Koirasta otettiin peruslabrat, verenkuvaja T4&TSH-testi.”

”Sairaus havaittiin niin pian, että en osaa sanoa, oliko koiran karva ehtinyt mennä heikommaksi vai oliko se vain koiran ominaisuus. Muuten koiran vastustuskyky oli ok; koira oli pysytellyt terveenä. Oireet tulevat niin hiipimällä, että niitä on vaikea heti ymmärtää kilpirauhasen vajaatoiminnasta johtuviksi.”

”Tasapaino lääkitykseen löytyi nopeasti keskivahvasta annostuksesta. Rodun annostus tiedetään suurin piirtein, ja määrä haettiin oireiden mukaan. Oletettiin, että koiralla oli vielä alkuvaiheessa jonkin verran omaa tyroksiinin tuotantoa myöskin.”

Koira pysyi lääkityksen avulla kunnossa, kaikki oireet katosivat ja kilpaura jatkui. Mitään vaivaa ei tullut, kunnes vanhemmalla iällä koiraa alkoi vaivata eturauhasen liikkakavu. Todellisia ongelmia tuli vasta, kun koira kastrottiin: koiran hormonitoiminta meni sekaisin, mikä näkyi epätoivottuna käyttäytymisenä. ”Koska kilpirauhasen vaikuttaa hormonitasapainon ylläpitämiseen, on mahdollista, että nämä ongelmat johtuivat jossain määrin kilpirauhasen vajaatoiminnasta. Toisaalta nuoren koiran käyttäytyminen voi vaihdella paljon muutenkin, ja esimerkiksi käyttäytymiseen liittyviä oireita on vaikea kohdistaa.”

Vaikka koiran oireet katosivat ja kilpaura jatkui, teki sairaus joidenkin ongelmien syyn määrittelemisen vaikeaksi, sillä kilpirauhasen vaikuttaa esimerkiksi hormonitoimintaan niin monella tavoin. ”On hirveän vaarallista, jos kasvattajat suhtautuvat niin, että antaa vain lääkettä, tähän on niin helppoa.”

Koira 2

10-vuotias narttu.

”Koira oli nuorena kilparitessä, mutta testi näytti nollaa. Koiran oireet alkoivat, kun se oli neli-viisivuotias. Sillä oli aina ollut mahaoireita, ripulia ja sillä meni aina vatsa löysälle. Lopulta koiralla todettiin krooninen suolistotulehdus. Koiran vatsa tuottaa liikaa suolistoon normaalisti kuuluvaa bakteeria.”

”Koiralla oli kurkussa vikaa ja se vietiin eläinlääkäriin leikkaukseen, mutta se ei meinannutkaan herätä siitä. Sen

jälkeen meni vuosia, etten uskaltanut antaa nukuttaa koiraa. Mutta ei karvaongelmia, ei flegmaattisuutta... Vatsaoire oli ensimmäinen, ja eläinlääkäri oli skarppina ja otti samalla kilpirauhastestin. Vaikka oireet olivat noin epätyypilliset, sairaus löytyi helposti.”

”Lääkityksen balansointi oli vaikeaa vatsaongelmien takia; oikean lääkityksen löytämiseen meni useampi vuosi ja koira oli sen aikana koko ajan enemmän tai vähemmän kipeä. Siksi koiralla ei ole kilpailtu sairauden diagnosoiminnan jälkeen. Annostusta seurattiin verikokein. Lisättiin ja vähennettiin ja lisättiin taas. Lääkitys ei välttämättä löydy äkkiä.”

Nyt lääkitys on ollut balanssissa muutaman vuoden ja koira voi hyvin. Sillä on juoksumatkaa normaalisti, karva on hyvä eikä mitään lääkitykseen liittyviä ongelmia esiinny. ”Ilmeisesti koiran oma tyroksiinintuotanto on loppunut ja kun tyroksiinia tulee väin lääkkeitä, balanssi on helpompi ylläpitää. Tasapainon löytymisen jälkeen koira on myös uskallettu nukuttaa.”

Koira syö 10 tablettia päivässä – sadan tabletin purkki ei riitä kovin pitkäksi aikaa. Resepti pitää olla koko ajan voimassa ja huolehtia siitä, että lääkkeitä varmasti riittää vaikkapa matkan ajaksi. Pitää olla jämäpti, että lääkkeet tulee annettua.”

”Ei kilppari ole mikään leikin asia, se vaikuttaa niin moneen asiaan. Meillä kesti useita vuosia että uskalsi leikata koiralla olleen melanooman.”

Koira 3

13-vuotiaaksi elänyt narttu, jolla todettiin kilpirauhasen vajaatoiminta, kun koira oli kolmevuotias.

Koira osallistui vuonna 1996 SSSK:n järjestämään kartoitustutkimukseen, jossa sillä todettiin kilpirauhasen vajaatoiminta. ”Koira oli silloin 3-vuotias, eikä sillä ollut ollut vielä mitään oireita. Siksi lääkitystä ei aloitettu saman tien.”

Oireet alkoivat sitten, että koira ei meinannut aina jaksaa hellekelin kisoissa – koira kilpaili haussa voittajaluokassa. ”Se ei ollut normaalia, vaan koira oli todella virkeä. Meni puolesta vuodesta vuoteen, ennen kuin oireet alkoivat. Kun lääkitys alkoi, koira piristyi heti, ehkä viikossa. Piirimestaruuskisoissa, noin kaksi kolme kuukautta siitä kun lääkitys oli aloitettu, koira taas yhtäkkiä väsähti. Eläinlääkäri piti minua hysteerisenä, mutta menin pieneläinlääkintökeskukseen ja koiralla todettiin anemia. Se liittyi kilpirauhasen vajaatoimintaan: ennen kuin lääkitys oli aloitettu, koiran elimistö oli rasittunut kilpirauhasen vajaatoiminnan ja aktiivisen harjoittelun vuoksi sen verran, että olisi pitänyt pitää toipumislomaa, jotta koiran elimistö olisi ehtinyt palautua ennalleen. Kyseessä oli kuitenkin rankka voittajaluokan kisa, ja vajaatoiminnassa koiran yleiskunto laskee. Myös pitkän lenkin jälkeen koira nukkui sikeästi, mitä se ei välttämättä normaalisti ennen tehnyt.”